

elte | ppk

**Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet**

Szervezeti fókuszú beavatkozási lehetőségek a tanári kiégés megelőzésében

Juhász Ágnes³, Szigeti Réka^{1,2}, Balázs Noémi^{1,2}, Bikfalvi Réka²

MPT Nagygyűlés 2021. augusztus 27.
Székesfehérvár

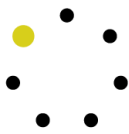

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Tanári kiégés és stressz

- Kiégés a kezeletlen munkahelyi stressz következménye
- Munkahelyi stressz modellek
  - Erőfeszítés-jutalom Egyensúly Hiánya (Siegrist, ERI)
  - Megterhelés –Kontroll modell (Karasek)
  - Munkahelyi Megterhelések és Erőforrások Modell (Bakker & Demerouti, 2014; W. B. Schaufeli & Bakker, 2004)
- Tanárok jellemző pszichoszociális kockázatai
- Szervezeti jellemzők és a stressz kapcsolata
  - pl. Saloviita & Pakarinen, 1997: az iskola nagysága pozitívan korrelál a kiégéssel
  - Iskolaigazgatók szerepe

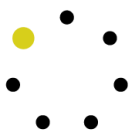

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Kiegészítő megelőző intervenciók csoportosítása

- Egyéni fókusz
- Szervezeti
- Komplex programok
- Ezek gyakorisága és hatékonysága metaanalízisek alapján
  - Richardson and Rothstein, 2008,
  - Awa et al., 2010
  - Ruotsalainen et al., 2015
  - Burgess et al., 2020

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Komplex iskolai szintű egészségfejlesztő programjaink főbb részei

Kiegészítő lehetőségek felmérése

Pszicho-szociális
kockázat felmérés

**Stressztényezők
felmérése**

Eredmények megbeszélése

Megoldási
lehetőségek
keresése

Fókuszcsoportok

Egyéni kiegészítő megelőzését támogató témák oktatása

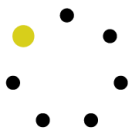
Gyerekeknek és
pedagógusoknak
Pszicho-educáció

Szervezeti felmérés eredményeinek megbeszélése

Akcióterv támogatása

Vezetői konzultációk

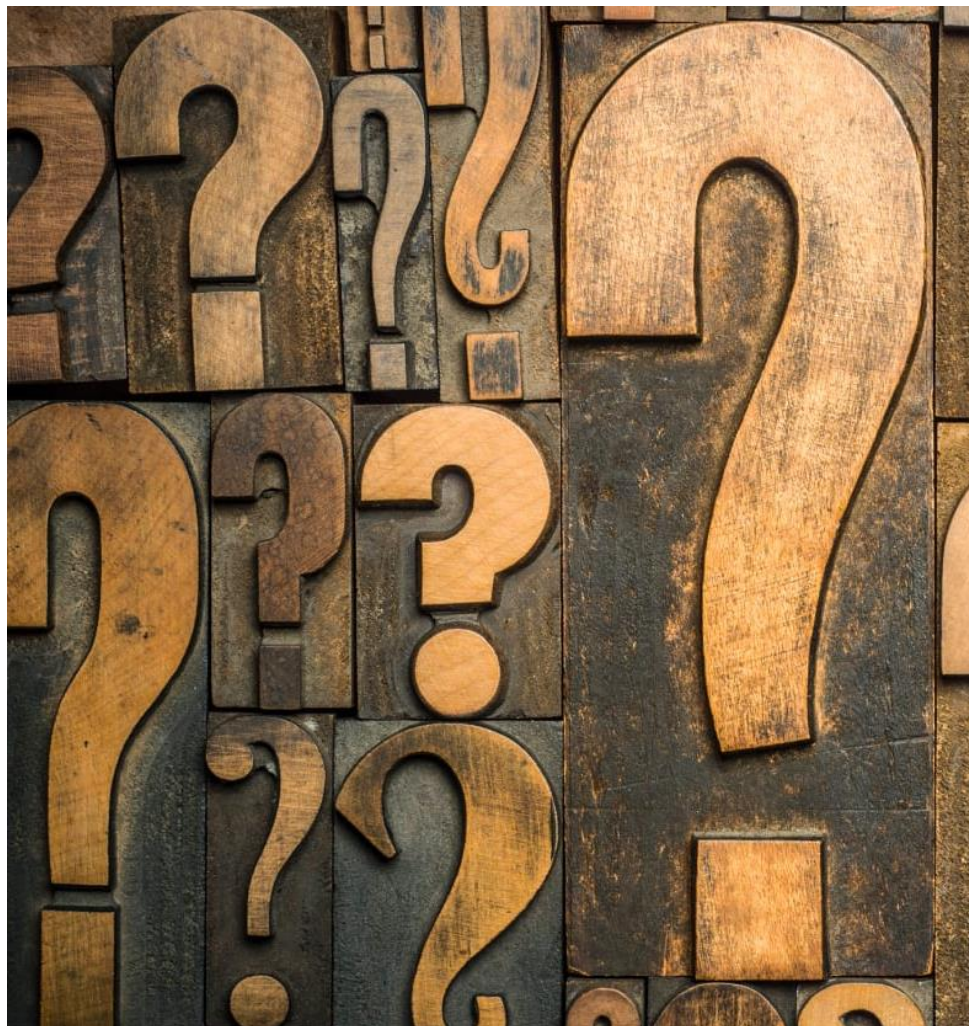

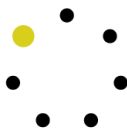
elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Kutatási kérdés

Komplex szervezeti
fókuszú kiégés
megelőző program
hatékonysága,
megvalósítás
tanulságai

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Időbeli
elrendezés
Iskola sorszáma,
intervenció
típusa

Alapvonalai (1.) mérés

2017. augusztus-
szeptember

1. vizsgálati fázis

2017. október -
november

2. mérés

2017. december

2. vizsgálati fázis

2018. január -
április

3. mérés

2018. május

Utánkövető (4.) mérés

2018. augusztus -
szeptember

1.kontroll

N=27

N=108

Nincs intervenció

N=26

N=168

Nincs intervenció

N=26

N=106

N=28

N=91

2.vegyes

(egyszerű
szervezeti
+ egyéni)

N=57

N=124

Egyszerű
szervezeti szintű
intervenció
(fókuszcsoport)

N=57

N=131

Egyéni stresszkezelési, kiegészítő
megelőzési készségeket célzó
csoportos intervenció (tréning)
Vezetői coaching

N=54

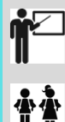
N=124

N=56

N=121

3.egyszerű szervezeti

N=32

N=80

Egyszerű szervezeti
szintű intervenció
(fókuszcsoport)

N=33

N=80

Nincs intervenció

N=40

N=69

N=31

N=69

4.egyéni

N=32

N=109

Nincs intervenció

N=31

N=115

Egyéni stresszkezelési, kiegészítő
megelőzési készségeket célzó
csoportos intervenció (tréning)
Vezetői coaching

N=28

N=108

N=34

N=89

5.összetett szervezeti

N=34!

N=35

Szervezeti
szintű
intervenció
(fókuszcsoportok)

N=31!

N=27

Vezetői coaching
Szervezeti szintű tréning
Akcíócsoport támogatása

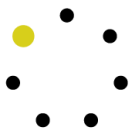
N=33!

N=30

N=30!

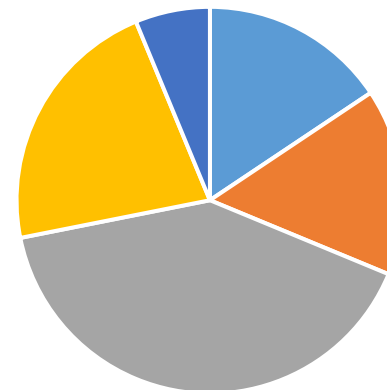
N=28

Vizsgált minta – iskola bemutatása

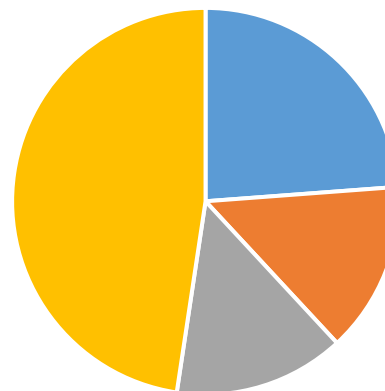
- 34 fő, ebből tanárként dolgozik: 21 fő
- Kor: 29-63, átlag: 49
- Nem: férfi 21%
- Munkatapasztalat: átlag 25 év

Családi állapot

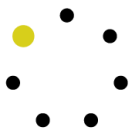

■ egyedülallo ■ kapcsolatban el ■ hazas ■ elvalt ■ ozvegy

Hány éve pedagógus

■ 0-10 ■ 11-20 év ■ 21-30 év ■ 31+ év

Szervezeti fókuszú intervenciók

Fókuszcsoportok

- 2 csoport
- 3+1 ülés

Szervezeti fókuszú tréningek

- 3 téma

Akciócsoportok

- Havi 1 ülés, 4 hónapon át

Csoportos vezetői coaching

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Mérőeszközök - tanárok

- Pszichoszociális Kockázatfelmérő Kérdőív
- **Iskola iránti Attitúd (HBSC)**
- **Szervezeti indikátorok**
- **Szervezeti Elkötelezettség Kérdőív (OCQ,** Kanning és Hill, 2013)
- **Észlelt Stressz Kérdőív (PSS,** Cohen et al., 1983)
- **Kiegészítő Folyamat Kérdőív (Szigeti et al. In press)**
- **WHO Általános Jól-lét Index (WBI-5)** (Bech, 1990)
- Szubjektív egészség és tünet lista (HBSC)
- Általános Én-hatékonyság Skála (Schwarzer, 1993)

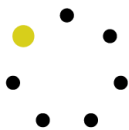

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Eredmények

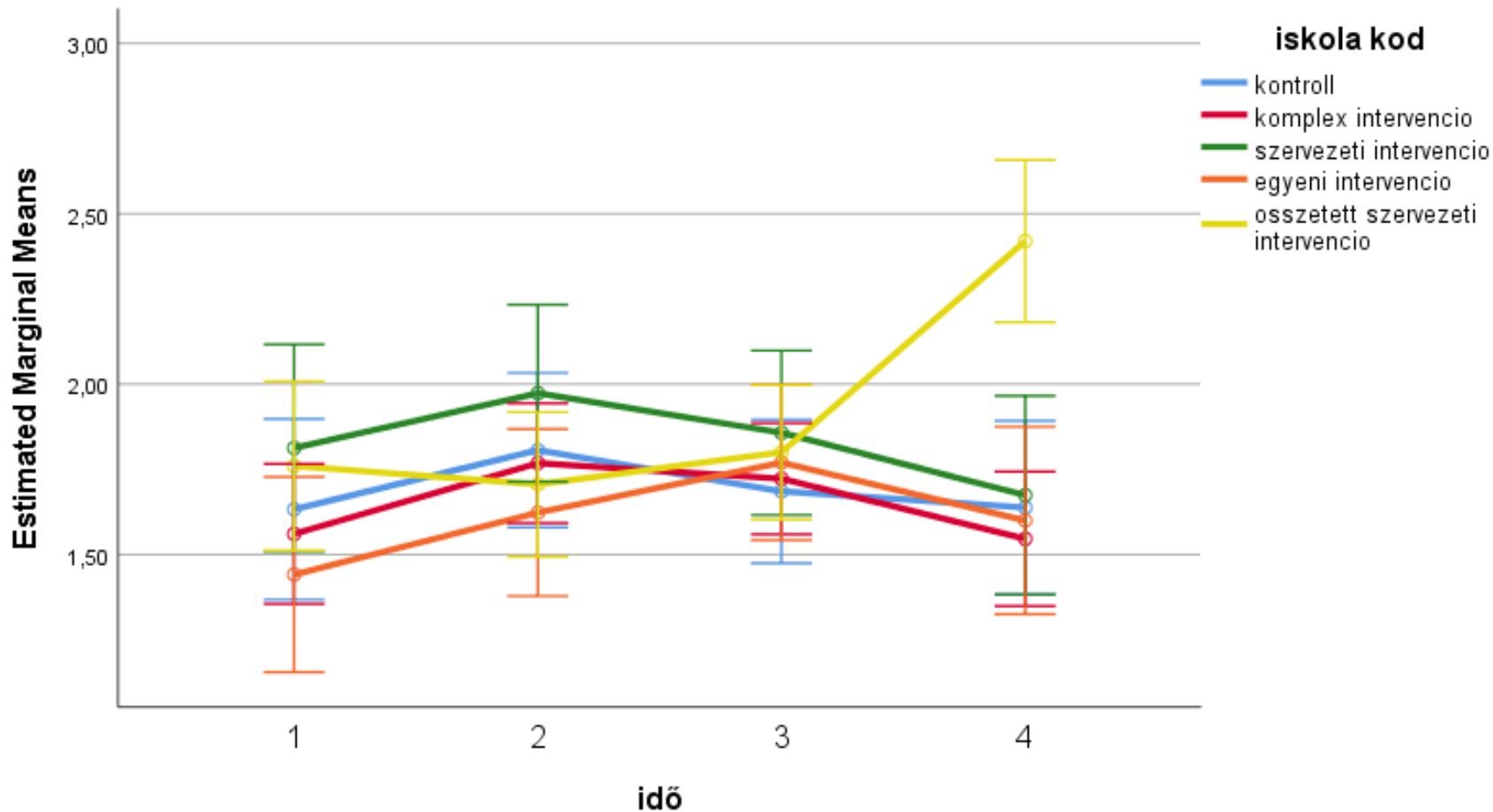
- A komplex szervezeti intervenciós iskolában a **stressz szint** változása szignifikánsan eltért a többi iskola mintázatától: nincs szignifikáns változás a többi iskolában tapasztaltak szerint az első 3 mérési időpont között – intervenció védő hatása?

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Észlelt Stressz

Error bars: 95% CI

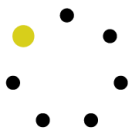

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Eredmények

- A komplex szervezeti intervenciós iskolában a **stressz szint** változása szignifikánsan eltért a többi iskola mintázatától: nincs szignifikáns változás a többi iskolában tapasztaltak szerint az első 3 mérési időpont között – intervenció védő hatása?
- **Kiegészítés:** az intervenciónak nem volt szignifikáns hatása
- **Well-being:** harmadik méréskor a legalacsonyabb
- **Iskola iránti attitűdök:** második méréskor javulás, negyediknél romlás

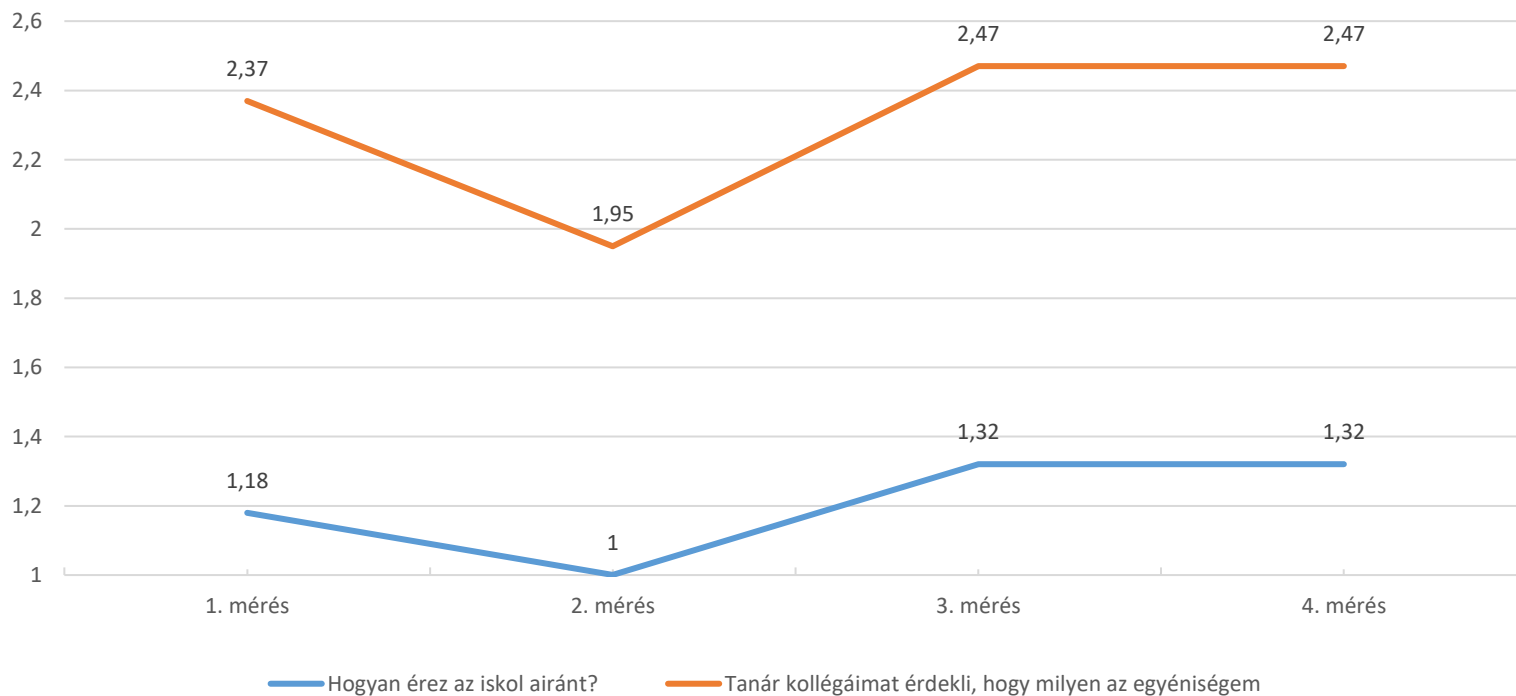

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Iskolával kapcsolatos attitűdök változása

Iskola iránti attitűdök

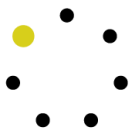

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Eredmények

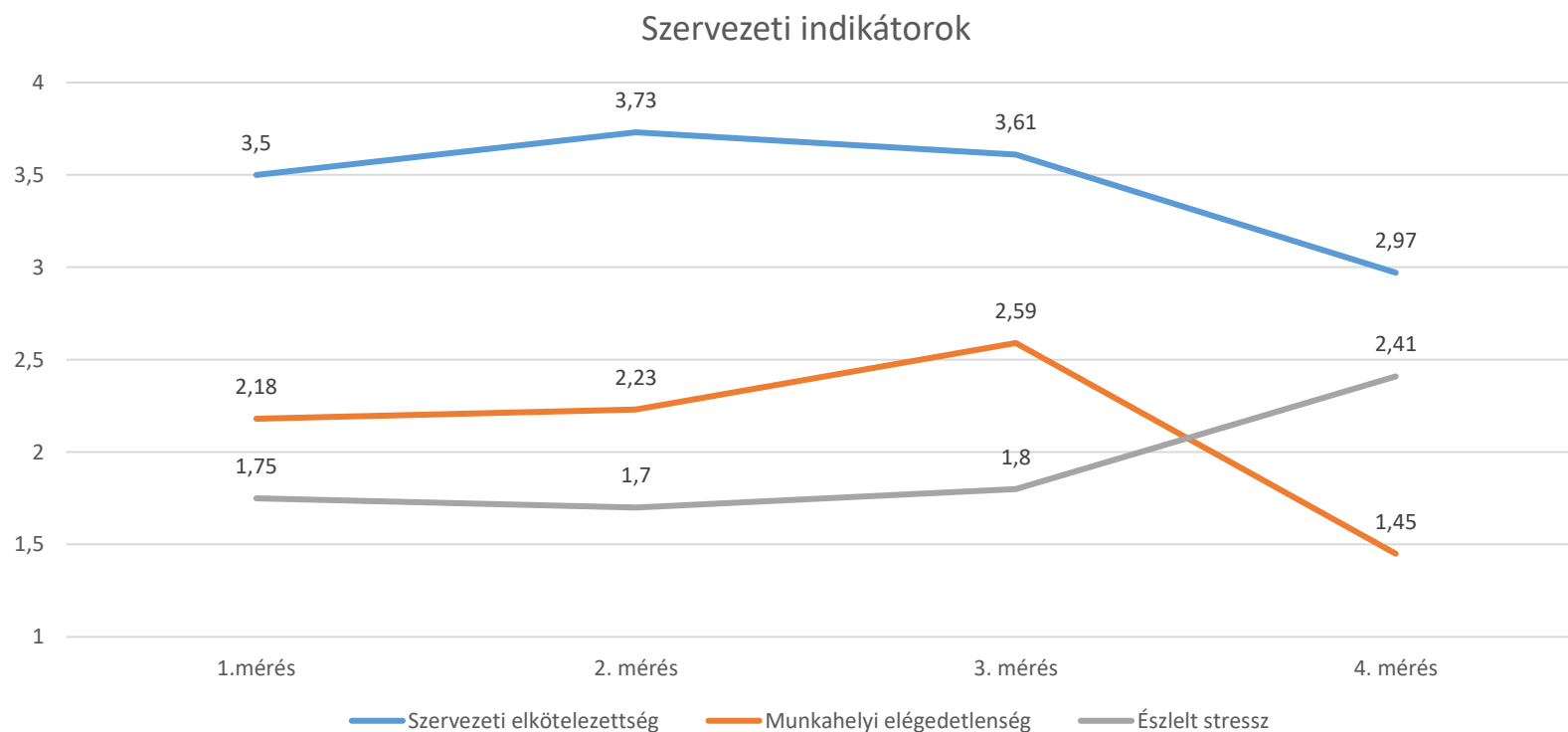
- A komplex szervezeti intervenciós iskolában a **stressz szint** változása szignifikánsan eltért a többi iskola mintázatától: nincs szignifikáns változás a többi iskolában tapasztaltak szerint az első 3 mérési időpont között – intervenció védő hatása?
- **Kiegészítés:** az intervenciónak nem volt szignifikáns hatása
- **Well-being:** harmadik méréskor a legalacsonyabb
- **Iskola iránti negatív attitűd:** második méréskor csökken, negyediknél fokozódik
- **Szervezeti indikátorok:** szervezeti elkötelezettség, észlelt stressz: negyedik méréskor a legkedvezőtlenebb, többi mérés között nincs különbség, munkahelyi elégedetlenség ettől eltér

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Szervezeti indikátorok változása a kísérleti iskolában

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

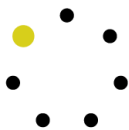
Megvitatás

- Negyedik mérés – tanévnyitó értekezéslet – műtermék?
- Intervenció védő hatása a tanév során általában tapasztalt stressz fokozódása ellen
- Átmeneti pozitív változások az iskolával kapcsolatos attitűdökben

Korlátok

- Alacsony elemszám
- Külső események hatása

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet

Azonosított problémák

Alacsony szervezeti és alkalmazotti készenlét

Alacsony szervezeti érettség

Kommunikációs problémák

Lehetséges megoldások

Intervenció leállítása
Intervenció módosítása

Edukáció, vezetői coaching

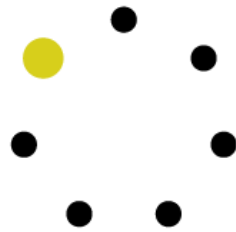
Irányító team

Megelőzés

Szigorú szűrés - toborzás

Belefoglalni a szűrésbe,
Többszintű intervenciók

Irányító team, előre kialakított kommunikációs csatornák

elte | ppk

**Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Pszichológiai Intézet**

Köszönjük a figyelmet!

Juhasz.agnes@ppk.elte.hu

ppk.elte.hu